

Cuprins

Abrevieri _____ XVII

Capitolul I. Noțiuni introductive _____ 1

Secțiunea 1. Structura dreptului financiar _____ 1

1. Finanțele publice _____ 1

2. Definiția dreptului financiar _____ 3

Secțiunea a 2-a. Izvoarele dreptului financiar _____ 3

1. Norme constituționale _____ 3

2. Legislație principală _____ 4

3. Legislație secundară _____ 4

4. Legislație europeană _____ 5

Secțiunea a 3-a. Noțiuni specifice dreptului financiar _____ 5

Secțiunea a 4-a. Raporturi de drept financiar _____ 7

1. Dreptul bugetar _____ 7

2. Dreptul fiscal _____ 9

2.1. Drept material fiscal _____ 10

2.2. Drept procesual fiscal _____ 10

2.3. Procedura impunerii _____ 12

Secțiunea a 5-a. Instituții și autorități competente _____ 13

1. Autorități naționale _____ 13

1.1. Autorități centrale _____ 13

1.2. Autorități locale _____ 15

1.3. Autorități în teritoriu _____ 17

2. Autorități europene _____ 18

3. Autorități judiciare _____ 19

3.1. Instanțe naționale _____ 19

3.2. Instanțe europene _____ 19

Capitolul al II-lea. Procedura bugetară _____ 21

Secțiunea 1. Aspecte generale _____ 21

1. Sistemul bugetar _____ 21

1.1. Definiție _____ 21

1.2. Sistemul bugetar național	22
1.3. Sistemul bugetar al UE	24
2. Sistemul de venituri și cheltuieli publice	24
2.1. Sursa finanțelor publice – veniturile publice	24
2.1.1. Bugetul de stat	25
2.1.2. Bugetele locale	25
2.1.2.1. Cote defalcate	25
2.1.2.2. Sume defalcate	26
2.1.2.3. Transferurile consolidabile	27
2.1.3. Bugetul asigurărilor sociale	28
2.1.4. Bugetul UE	28
2.2. Destinațiile finanțelor publice – cheltuielile publice	29
2.2.1. Bugetul de stat	29
2.2.2. Bugetele locale	30
2.2.3. Bugetul asigurărilor sociale	30
2.2.4. Bugetul UE	30
3. Structura bugetului	31
3.1. Sistemul bugetar național	31
3.1.1. Principalele categorii de venituri	31
3.1.2. Principalele categorii de cheltuieli	32
3.2. Sistemul bugetar european	33
4. Principiile procedurii bugetare	34
4.1. Principii generale	34
4.1.1. Principiul universalității	34
4.1.2. Principiul neafectării veniturilor	35
4.1.3. Principiul publicității	35
4.1.4. Principiul unității	36
4.1.5. Principiul anualității	37
4.1.6. Principiul specializării	37
4.1.7. Principiul unității monetare	38
4.1.8. Principiul echilibrului bugetar	38
4.2. Alte reguli bugetare	39
<i>Secțiunea a 2-a. Elaborarea bugetelor</i>	39
1. Ordonatorul de credite	40
2. Cadrul bugetar al României	40
3. Elaborarea bugetului de stat	41

3.1. Elaborarea indicatorilor macroeconomici și sociali	41
3.2. Stabilirea limitelor de cheltuieli	42
3.3. Scrisoarea-cadru	42
3.4. Elaborarea propunerilor bugetare	43
3.5. Definitivarea limitelor de cheltuieli	44
3.6. Definitivarea propunerilor de proiect	44
3.7. Elaborarea proiectelor de buget și proiectelor legilor bugetare anuale	44
3.8. Însușirea proiectelor de buget și de legi bugetare anuale	45
3.9. Înaintarea spre aprobare	45
4. Elaborarea bugetelor locale	46
4.1. Elaborarea indicatorilor macroeconomici și sociali	46
4.2. Stabilirea limitelor de cheltuieli	46
4.3. Scrisoarea-cadru	46
4.4. Elaborarea propunerilor de proiect	47
4.5. Centralizarea propunerilor de proiect	47
4.6. Definitivarea limitelor de cheltuieli	47
4.7. Definitivarea proiectelor de buget	48
4.8. Controlul bugetelor locale	48
4.9. Înaintarea spre aprobare	48
5. Elaborarea bugetelor fondurilor speciale	48
5.1. Bugetul asigurărilor sociale de stat	48
5.2. Bugetul asigurărilor pentru șomaj	49
5.3. Bugetul asigurărilor de sănătate	49
6. Elaborarea bugetului Uniunii Europene	50
6.1. Estimările instituțiilor europene	50
6.2. Elaborarea proiectului de buget	50
6.3. Lectura Consiliului	50
6.4. Lectura Parlamentului	50
6.4.1. Adoptarea simplă – a doua lectură a Consiliului	51
6.4.2. Adoptarea complexă – Comitetul de consiliere	51
<i>Secțiunea a 3-a. Aprobarea bugetelor</i>	<i>51</i>
1. Aprobarea bugetului de stat	51
2. Aprobarea bugetelor locale	52
3. Adoptarea bugetelor fondurilor speciale	53
4. Aprobarea bugetului Uniunii Europene	53

<i>Secțiunea a 4-a. Execuția bugetară</i>	54
1. Execuția bugetară în sistemul bugetar național	55
1.1. Repartizarea pe trimestre a veniturilor și cheltuielilor bugetare	55
1.2. Execuția de casă	57
1.3. Realizarea veniturilor la buget	57
1.4. Efectuarea cheltuielilor bugetare	59
1.4.1. Etapa preliminară	60
1.4.2. Etapa principală	61
1.4.2.1. Angajarea creditului bugetar	61
1.4.2.1.1. Contracte administrative	62
1.4.2.1.2. Contractul de muncă ori actul administrativ de numire	64
1.4.2.1.3. Decizii ale ordonatorului de credite	65
1.4.2.2. Lichidarea cheltuielilor	66
1.4.2.3. Ordonanțarea cheltuielilor	67
1.4.2.4. Plata	68
1.5. Monitorizarea exercitată de Ministerul Finanțelor Publice	68
1.6. Modificarea destinației creditelor bugetare	68
1.6.1. Virarea de credite	69
1.6.2. Transferul de credite	69
1.6.3. Suplimentarea de credite	70
1.6.4. Anticiparea de credite	70
1.6.5. Blocarea de credite	71
1.6.6. Anularea de credite	71
2. Execuția bugetară în sistemul bugetar al Uniunii Europene	71
2.1. Gestiunea directă – centralizată	72
2.2. Gestiunea directă – partajată cu statele membre	72
2.3. Gestiunea indirectă	72
2.4. Operațiuni de venituri	73
2.5. Operațiuni de cheltuire	73
<i>Secțiunea a 5-a. Încheierea procedurii bugetare anuale</i>	74
1. Încheierea procedurii bugetare în sistemul bugetar național	74
1.1. Bugetele centrale	74
1.2. Bugetele locale	75

2. Încheierea procedurii bugetare în sistemul bugetar al Uniunii Europene _____	75
<i>Secțiunea a 6-a. Controlul exercițiului financiar</i> _____	75
1. Controlul în sistemul bugetar național _____	75
1.1. Controlul intern/manAGERIAL _____	75
1.2. Controlul financiar preventiv _____	76
1.3. Auditul public intern _____	77
1.4. Controlul ulterior al Curții de Conturi _____	77
2. Controlul financiar al bugetelor centrale _____	78
3. Controlul financiar al bugetelor locale _____	78
4. Controlul în sistemul bugetar al Uniunii Europene _____	79
4.1. Audit intern _____	79
4.2. Audit extern _____	79
<i>Secțiunea a 7-a. Răspunderea ordonatorilor de credite în procedura bugetară</i> _____	79
1. Aspecte privind răspunderea penală _____	79
2. Aspecte privind răspunderea contravențională _____	81
<i>Secțiunea a 8-a. Insolvența unităților administrativ-teritoriale</i> _____	82
1. Starea de criză financiară _____	82
2. Starea de insolvență _____	83
Capitolul al III-lea. Regimul juridic al obligațiilor fiscale _____	86
<i>Secțiunea 1. Temeiul faptic și legal al obligațiilor fiscale</i> _____	86
1. Obligația fiscală _____	86
2. Principiile impunerii _____	88
3. Elementele raportului juridic de impunere _____	89
3.1. Subiectul impunerii _____	89
3.1.1. Contribuabilul _____	89
3.1.2. Plătitorul _____	91
3.1.3. Persoana impozabilă _____	91
3.1.4. Suportatorul impunerii _____	92
3.2. Faptul juridic generator al impunerii _____	92
3.3. Obiectul impunerii _____	94
3.4. Cota de impunere _____	95
3.5. Lichidarea și colectarea impunerii _____	96

3.6. Consecințele juridice ale neexecutării obligațiilor fiscale _____	97
4. Tipuri de obligații fiscale – aspecte generale _____	98
4.1. Impozitele _____	98
4.1.1. Impozitele directe _____	99
4.1.1.1. Persoanele juridice _____	99
4.1.1.2. Persoanele fizice _____	100
4.1.1.3. Entitățile fără personalitate juridică _____	101
4.1.2. Impozitele indirecte _____	101
4.1.3. Impozitele centrale _____	101
4.1.4. Impozitele și taxele locale _____	102
4.2. Taxele _____	103
4.3. Contribuțiile sociale _____	103
4.4. Alte sume _____	104
<i>Secțiunea a 2-a. Obligațiile fiscale directe ale persoanei fizice _____</i>	<i>104</i>
1. Persoane impozabile _____	104
1.1. Capacitatea fiscală a persoanei fizice _____	105
1.2. Reprezentarea fiscală _____	105
1.3. Transmiterea calității de contribuabil _____	106
2. Activitatea lucrativă relevantă fiscal _____	106
2.1. Persoana fizică în nume propriu _____	106
2.1.1. Activitățile fără autorizare _____	106
2.1.2. Activitățile cu autorizare _____	108
2.1.2.1. Activități comerciale _____	108
2.1.2.2. Profesiile liberale _____	109
2.1.3. Activități independente și activități dependente _____	111
2.2. Asocierile prin constituirea de persoane juridice _____	113
2.3. Dreptul de opțiune al contribuabilului _____	113
3. Moduri de stabilire a veniturilor impozabile _____	114
3.1. Reținerea la sursă _____	114
3.2. Sistemul declarativ _____	114
3.2.1. Sistemul forfetar _____	115
3.2.2. Sistemul real _____	115
3.3. Sistemul contabil aplicabil persoanelor fizice _____	117
4. Impozitul pe venit – forme și venituri impozabile _____	121
4.1. Veniturile din activități independente _____	122
4.2. Veniturile din salarii și veniturile asimilate _____	126

4.3. Veniturile din cedarea folosinței bunurilor _____	127
4.4. Veniturile din investiții _____	129
4.5. Veniturile din pensii _____	130
4.6. Veniturile din activități agricole, silvicultură și piscicultură _____	130
4.7. Veniturile din premii și jocuri de noroc _____	131
4.8. Veniturile din transferul proprietăților imobiliare _____	132
<i>Secțiunea a 3-a. Obligațiile fiscale directe ale persoanei juridice</i> _____	<i>133</i>
1. Impozitul pe profit _____	133
1.1. Persoane impozabile _____	133
1.1.1. Definiție și forme de persoane juridice _____	133
1.1.2. Capacitatea fiscală _____	137
1.1.3. Condiții generale privind răspunderea fiscală _____	137
1.2. Determinarea impozitului pe profit _____	138
1.2.1. Baza impozabilă _____	138
1.2.2. Deductibilitatea cheltuielilor _____	138
1.2.3. Regimul bunurilor – amortizarea fiscală _____	140
1.2.4. Rezerve și provizioane _____	141
1.3. Regimul contabil _____	142
1.3.1. Redactarea documentelor justificative _____	143
1.3.3. Întocmirea situațiilor contabile recapitulative _____	146
1.3.4. Întocmirea declarațiilor fiscale _____	148
1.4. Declararea și plata impozitului _____	149
2. Impozitul pe venitul microîntreprinderilor _____	149
2.1. Persoane impozabile _____	149
2.2. Regimul fiscal _____	150
3. Entitatea fără personalitate juridică _____	151
3.1. Forme de lucru _____	152
3.2. Tratatamentul fiscal _____	152
4. Angajarea răspunderii solidare _____	153
<i>Secțiunea a 4-a. Obligații fiscale indirecte. TVA</i> _____	<i>155</i>
1. Aspecte generale _____	155
2. Persoana impozabilă _____	156
2.1. Criterii de determinare _____	157
2.1. Înregistrarea în scopuri de TVA _____	165
3. Operațiuni taxabile _____	168

3.1. Livrarea de bunuri	168
3.2. Prestarea de servicii	171
3.3. Schimbul de bunuri ori servicii	174
3.4. Achizițiile intracomunitare de bunuri	174
3.5. Importul de bunuri	175
3.6. Scutiri	176
4. Determinarea TVA	178
4.1. Faptul generator și exigibilitatea TVA	178
4.2. Baza impozabilă	181
4.3. Regimul de deducere	183
4.3.1. Reguli de fond privind deducerea TVA	186
4.3.2. Reguli de formă privind deducerea TVA. Factura	190
4.3.3. Ipoteze speciale	194
4.4. Regimuri speciale în materie de TVA	195
5. Cotele TVA	197
6. Obligații contabile și declarative. Decontul de TVA	197
6.1. Obligații contabile	197
6.2. Obligații declarative	198
7. Plata TVA. Rambursarea TVA	199
<i>Secțiunea a 5-a. Obligații fiscale indirecte. Accize</i>	202
1. Aspecte generale	202
2. Accize armonizate	202
2.1. Produse accizabile	202
2.2. Persoane impozabile	203
2.3. Regimul suspensiv de accize	204
2.4. Regimul de stabilire a obligațiilor fiscale	206
3. Alte produse accizabile	207
<i>Secțiunea a 6-a. Obligații fiscale către bugetele locale</i>	207
1. Regimul juridic general	207
2. Impozitul și taxa pe clădiri	207
3. Impozitul și taxa pe teren	208
3. Taxa asupra mijloacelor de transport	210
4. Taxa pentru eliberarea certificatelor, avizelor și a autorizațiilor	211
5. Taxa pentru folosirea mijloacelor de reclamă și publicitate	211
6. Impozitul pe spectacole	212

7. Taxa hotelieră _____	213
8. Taxe speciale _____	214
<i>Secțiunea a 7-a. Contribuțiile sociale</i> _____	<i>214</i>
1. Regimul juridic general _____	214
2. Cotele de contribuții sociale obligatorii _____	216
3. Contribuții sociale obligatorii privind persoanele care realizează venituri din salarii, venituri asimilate salariilor și venituri din pensii, precum și persoanele aflate sub protecția sau în custodia statului _____	217
4. Contribuții sociale obligatorii privind persoanele care realizează venituri impozabile din activități independente, activități agricole, silvicultură, piscicultură, din asocieri fără personalitate juridică, precum și din cedarea folosinței bunurilor _____	218
5. Contribuția de asigurări sociale de sănătate privind persoanele care realizează alte venituri, precum și persoanele care nu realizează venituri _____	219
<i>Secțiunea a 8-a. Taxele</i> _____	<i>220</i>
1. Regimul juridic general _____	220
2. Raportul juridic fiscal privitor la taxe _____	220
2.1. Subiectul _____	220
2.2. Conținutul raportului juridic _____	221
2.3. Baza de impunere _____	221
3. Stabilirea și colectarea taxelor _____	222
Capitolul al IV-lea. Proceduri de stabilire și evidențiere a obligațiilor fiscale _____	224
<i>Secțiunea 1. Principiile procedurii fiscale</i> _____	<i>224</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Competența organelor fiscale</i> _____	<i>225</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Înregistrarea fiscală</i> _____	<i>226</i>
1. Persoanele înregistrabile _____	227
2. Procedura de înregistrare _____	228
2.1. Declarația de înregistrare fiscală _____	228
2.2. Codul de identificare fiscală _____	230
2.3. Certificatul de înregistrare fiscală _____	230
2.4. Registrul contribuabililor _____	231

<i>Secțiunea a 4-a. Stabilirea obligațiilor fiscale</i>	232
1. Titlurile de creanță fiscală	232
1.1. Declarația fiscală	233
1.2. Decizia de impunere	235
1.3. Alte titluri de creanță fiscală	237
2. Rezerva verificării ulterioare	238
<i>Secțiunea a 5-a. Prescripția dreptului de a stabili obligații fiscale</i>	238

Capitolul al V-lea. Proceduri de stingere a obligațiilor fiscale 244

<i>Secțiunea 1. Executarea voluntară a obligațiilor fiscale</i>	244
1. Plata	244
1.1. Cine poate face plata?	245
1.2. Termenul de plată	245
1.3. Modul de plată	246
1.4. Data plății	247
2. Compensarea și dreptul de restituire/rambursare	248
3. Restituirea de sume	248
4. Ordinea stingerii obligațiilor fiscale	249
<i>Secțiunea a 2-a. Incidente în procedura de executare a obligațiilor fiscale</i>	250
1. Obligațiile fiscale accesorii	250
2. Înlesniri la plată	252
2.1. Constituirea de garanții	253
2.2. Măsurile asigurătorii	254
<i>Secțiunea a 3-a. Executarea silită a obligațiilor fiscale</i>	256
1. Prescripția dreptului de a cere executarea silită și a dreptului de a cere restituirea sau compensarea	256
2. Procedura de executare silită	258
2.1. Executarea silită prin poprire	261
2.2. Executarea silită a bunurilor mobile	262
2.3. Executarea silită a bunurilor imobile	263
3. Valorificarea bunurilor puse sub sechestru	265
3.1. Valorificarea bunurilor prin înțelegerea părților	265
3.2. Valorificarea bunurilor prin vânzare directă	265
3.3. Valorificarea bunurilor prin vânzare la licitație	266

Capitolul al VI-lea. Contestarea actelor emise de organele fiscale	267
<i>Secțiunea 1. Contestarea actelor emise de organele fiscale</i>	267
1. Actul administrativ fiscal	267
2. Modalități și momente de contestare	268
2.1. Contestarea actelor administrativ fiscale	268
2.1.1. Contestarea administrativă – procedură prealabilă obligatorie	270
2.1.2. Contestarea judiciară a soluției din procedura prealabilă	274
2.1.2.1. Procedura în cazul acțiunilor în anulare a deciziei de soluționare a contestației, a deciziei de refacere a actului ori a reverificării, a deciziei de suspendare	278
2.1.2.2. Procedura de judecată în cazul acțiunilor în obligație de a face	280
2.1.2.3. Suspendarea judiciară a executării actului administrativ-fiscal	281
2.1.3. Căi de atac	282
2.2. Contestația la executare silită	284
2.3. Contestarea procesului-verbal de sancționare a unei contravenții fiscale	286
<i>Secțiunea a 2-a. Inspecția fiscală</i>	287
1. Cadrul inspecției fiscale	288
1.1. Subiectele inspecției fiscale	288
1.2. Obiectul inspecției fiscale	288
2. Reguli specifice derulării inspecției fiscale	290
2.1. Avizul de inspecție fiscală	290
2.2. Locul și durata inspecției fiscale	290
2.3. Obiectul inspecției fiscale	290
2.4. Drepturile și obligațiile contribuabilului	291
3. Finalizarea inspecției fiscale	292
3.1. Acte fiscale de control	292
3.2. Concluziile inspecției fiscale	294

Capitolul al VII-lea. Dreptul fiscal în plan extranațional	295
<i>Secțiunea 1. Dreptul comunitar și obligațiile fiscale</i>	295
1. Aspecte generale	295
2. Impozitele directe în spațiul comunitar	295
2.1. Impunerea persoanei fizice	296
2.2. Impunerea persoanelor juridice	296
2.3. Interzicerea impunerilor interne discriminatorii	297
2.4. Obligația de neutralitate privitor la libertățile comunitare fundamentale	298
2.4.1. Nediscriminarea pe temei de cetățenie ori naționalitate	299
2.4.2. Libertatea de circulație a mărfurilor	300
2.4.3. Libertatea de circulație a persoanelor	301
2.4.3.1. Lucrătorii	301
2.4.3.2. Dreptul de stabilire	302
2.4.3.3. Impozitarea societăților	303
2.4.4. Libertatea de circulație a serviciilor	303
2.4.5. Libertatea de circulație a capitalurilor	304
3. Impozitele indirecte în spațiul comunitar	305
3.1. TVA	305
3.2. Accize	306
3.3. Taxele vamale – Uniunea vamală	306
3.4. Interzicerea taxelor cu efect echivalent taxelor vamale	307
3.5. Interzicerea ajutoarelor de stat	309
4. Cooperarea administrativă în materie fiscală	310
4.1. Cooperarea administrativă privind fiscalitatea directă	310
4.2. Cooperarea administrativă privind TVA	311
4.3. Cooperarea administrativă privind accizele	311
4.4. Recuperarea creanțelor fiscale	311
5. Sesizarea Curții	312
Bibliografie selectivă	313